

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

32. Error in bapt. defectu linguae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

Christianus, quòve differret ab ethnico nedum qui posset de myste-
riis fidei respondere, cuius rei causam apud se meditatus, longè ab
omni coniectam suspicatus est de animo baptismi ab histrionibus in
scenam ridiculam deformati; cuius vt fieret certior, agentes ipsemet
dam spectat, personatus in theatrum prodit Lusitanus, & multa nu-
gatus quærit ex puero quem secum ducebat, an esse vellet Christia-
nus, annuentique, ergo, inquit, sub; & capacem illi quem sub veste
aparat, ventris alueum pandit, subit in eum nudos puer; sexcentis
histris de granditate illa sua ridiculis, motus spectatorem, denique
puerum coram parit, conuersusque ad illum abiit, iam Christianus,
es, in quibus Buzomius notauit verba quibus illi quos dixi Sacerdotes
petebant ab ethnicis, an vellent fieri Christiani? aliud non sonare nisi
an vellent fieri Lusitani, mutato videlicet nationis animo non religio-
nis; Lusitani renasci, & viuere, nequaquam Christiani. Explorandis
igitur ethnicis an Christo cuperent nomen dare, ante omnia formu-
lam concepit ex qua illis disertè constaret Christiano quid esset creden-
dum, tenendum, seruandum quàm constanti execratione vitandus ido-
locum cultus, & vitæ prioris improbitas æternum abdicanda. Inde
animum vertit ad Christianismum in iis emendandum, qui præter ba-
ptismi speciem de illo nihil habebant. Parandumque gentis idioma
inuito labore, & vigilatarum noctium sumptu grauissimo: quod illi
vtrumque fortunauit diuina benignitas; suauitate morum erat amabi-
li, & religiosæ consuetudinis affabilitate, decori Sinensis obseruantis-
simus, quod Cocincinenses etiam in quolibet requirunt qui nolit au-
dire agrestis, & barbarus; ad hæc memoriæ felicis, cum excellenti,
quod rarum est, ingenio coniunctæ, quo præsidio linguam breui asse-
cutus est multitudine vocum, proprietate accentuum, & sonorum
varietate impeditissimam, eiusque sibi grammaticas regulas, & com-
modum lexicum concinnauit. His dum incumberet priuata interim di-
tione cum suo interprete ad dicendum publicè comparabat sese, re-
petente isto confestim & coram verbis maximè propriis Cocincinensi
lingua, quod is Lusitanè pronunciauerat, quæ tamdiu prius exerci-
tatio quam in publicum se daret, tenuit, vt videri posset timidus po-
tius quam cautus at desisset ab ea citius, in procliui erat vt Christi
annuntiator vera, falsa populum duceret interpret, quo ad hoc in-
terea utebatur dum linguam haberet ita expeditam vt neque accentu,
nec prolatione fallere posset auditorem, quod in homine accuratissi-
mo religionis necessariæ metus fuit, non superuacanei scrupuli, cum
æquè pronum nihil fuerit, quàm vt vocem illi notissimam, fallente
lingua pronuntiandi modum delictiorem, in contrariam verò, signi-
ficationem corrumperet. Sed has moras cautæ festinationis pensauit
Deus intra paucos menses, messe annorum complurium, Turone Ec-
clesiam statuit ad forum mercatorum; baptismi sacra, die Paschæ so-
lenni celebrauit, decem ritè lustrauit solos, sed virtutis magnitudine

31.
Error in
bapt. defectu
linguæ.

multis pares ut vel uno in puero patuit Augustino qui Patrum obsequio se ultro mancipans primus fuit inter Cocincinenses, & Tunchinenses Catechistas quorum virtus magnanima carcere, tormentis, & mortibus Ecclesiam illam magnifice illustravit. Tunc primis adhuc hærentem radicibus non dubitavit Bonzomius succutiendam à Dæmone, ut prius quam coaluisset eam à Christo reuelleret, quare illos præuertens impetus, Sinoam se contulit aulam tunc regiam Tunchino confinem & Regi conspectu, modestia, & sapientia tantoperè placuit ut eius omnibus postulatis prolixè annueret. Postulauit autem fieri sibi potestatem in eius regno commorandi, veri Dei legem in eo promulgandi, & constituendi sacras ædes, in quas conuenirent Christiani, quibus ab Rege solenni diplomate, liberalissime concessis solumque insuper ad templi fabricam in ripa fluminis Turonem spectante Cechianum transiit Prouinciæ illius primariam, ubi hospitem nactus est nobilem ethnicum, Christianæ matronæ Franciscæ nomine germanum sed more patrio Ioannam matrem ex filia dictam eiusdem appellationis. Illi ante annos triginta baptismum contulerat Franciscanus, hinc eremita S. Augustini. Ea in vrbe Bonzomius ad populum dicens de cruciatibus sempiternis in quos veri Dei ignoratione ab iis raptabantur quos veri Dei adorabant loco, alij quidem caelum, nonnulli veterem eius dominum regni; idola reliqui dæmones & idola; qua oratione vrbe commouit, ut in ea trecentos exiguo tempore haberet discipulos quos aquis piacularibus renatos, elegit Christus in fundamenta eius Ecclesiæ anno seculi huius quinto, & decimo, Cocincinensis missionis primo, quorum faustis aut secus narrandis successibus annorum sequemur ordinem; nunc stationum Sinensium Christianos progressus nunquam ante tam faustos reuisamus, infausissimo omnium & immensissimo turbine in ruinam actos nisi nos præpotens Dei manus in Sina reuocasset unde nos impotens Mandarini furor exilio irrevocabili exterminauerat res est relatu paulò prolixior, quia variis casibus inter puncta, sed tristis ubique, & lamentabilis. Accessiones ethnicorum ad Christi Ecclesiam copiosa in Prouincia Cechiana, eiusque Metropoli Hanceo ortus habuere tam diuersos, & inter se pugnantes, ut eorum admirabilitas numerum superet, & gratum fuerit opinor harum vnam aut alteram legere. Erat Hancei Doctor Michaël (eximius ille propagator fidei, & defensor) sed in conuersione aliorum felix, infelicitè laborabat in expugnanda pertinacia idololatæ vxoris, ceterum feminæ virilis iudicij, sed quæ idolis & Bonziis ad amentiam adducta, nullis rationibus mariti persuadebatur melius sapere, exhauriebat sese in Bonziis per nuncios, & largam stipem frequentandis, quorum flagitia vitæ asperitas dissimulabat fuce sanctiori, & quod erat in ea obstinatione præcipuè dolendum, filios quatuor totumque suum gynecæum in eodem secum errore obfirmabat: at hoc demùm anno Deus illam cum suis quos secum perdebat mariti precibus donauit. Hanc enim

33.
Matrona per
Dæm. ad fi-
dem conuer-
titur.